

EMIGRACIJSKI PESNIK

Čudesne vradžbine čini,
pa njegova okolina postaje sve više pusta,
onda, u toj pustinji,
slobodno otvara usta
u pohvalu slobodnih ustā.

1975

Jan Lehonj (1899–1956)

RAZGOVOR S ANĐELOM

Danas me u snu pohodio anđeo poljske sudbe
I plakao, krila su u mraku treperila srebrno,
Kao da bi htio da mi kaže: "Umireš lagano,
Samotan, tako daleko od zemlje rodne."

"Daleko? Šta kažeš? Svakodnevno mi vetri
donose sa naših polja i bašta zapah,
sa mnom je sve, baš sve: mazovjecki pesak
i litvanska jezera, i Visla, i Tatri."

EMIGRACIJA

U pariskom potkrovju izgnaničkog skupa graja,
Sede ostarele vođe, dremaju u dimu uspomena,
Potpeticama krešu vatru oni koji igraju,
Bela gospoda se seća nekog koga više nema.

Vani kiša sipi, nema pisama iz Zavičaja,
U daljini zamire hromi korak vojnika,
I samo to ostaje, što sačuva zvuk i slika
Onog koji sada proba novi frak kod krojača.

STAROMODNI PESNIK

Kažu mi: "Proživljeno, ništa ne vaskrsava više,
Uskoro će iz sećanja mladih da se izbriše.
Pokupi svoju zastarelu rezvizitu,
Jer će biti nova umetnost u teatru."

Šta da radim? Opijam se ambrozijom,
Preostalom od mladalačkih banketa.
Izlazim s ružom u ruci, s mesecom pod pazuhom,
A ostalo nek preuzme novi poeta.

Aleksandar Vat (1900–1967)

DO KUĆE

Posedeo bih s tobom malčice
na mazovjeckom pesku
razgledao jelke
pratio zviždukom kosa.
Ali ondašnjeg. Poljskog.

Već babilje leto jeseni
upliće se između čioda
suncé zalazi kao u Poljskoj
i tužno vresište
svo je u ljubičastom cvetu,

tako lepo u svojoj pokori,
u toj prijemnosti uzdizanja
uz elise kiprova ovdašnjih.

Bacio bih pogled na brezu
tako vitku i belu
tako nematerijalnu,
da sigurno i nije drvo,
već fatamorgana,
sanjani san
– ideja – ideal –
cvetnog prizemlja
tužnog vresišta.

Venecija, septembar 1956.

POVRATAK KUĆI

U toj bednoj glavi bilo je tako malo!

: tanjur kaše zobene,

koje je ponestalo u trpezariji, kad je došao red na mene.
Stih isisan iz magline.

I lepa anđelica

gneva – ljubavi – osvete.

"Elektra daleka,

koja dlanom hlađi usijano čelo"...

Ta glava je bila laka, bez značaja, bez ozbiljnosti,
novorodenče drži moćniji balon
uz šiju – od te glave.

Ta glava je bila epifenomen.

Bile su važnije noge,

štaviše, ne noge, već cipele, cipeletine,
koje su se sve manje opirale

sveusisavajućoj nostalgiji blata –

kako bi dokazale svoje postojanje travi. Prosto:
zagnjurivale su se bez krika bez poziva u pomoć u najlepšijiju glinu,
jedva dišući, dišući astmatično,
i nije bilo sigurno da li to one dišu,

ili blato

pljuskajući, šljapkajući, gundajući –

one pak čute

te tragične cipeletine u glini.

Postavši previše utučene, puštale su se na klizavici
i ponovo usisane išle ka dnu, kao mornar ušiven u platno.

Kad bi iz glave tada

protekle suze velike kao greh.

Greh nemoći

suze ekstaze – gneva – molitvi –
očekivanja.

Danju je tu bilo prodajno mesto, a noću se pretvaralo u beskrajno blatište.
Obično se vraćalo noću, kada su se gubile nade za kašom.

("Ne plači!"... govorio sam mojoj anđelčici, ali to je bilo znatno kasnije –
"to blato taj svet naš celi, u njemu dakle moramo se rvati.")

Iz daleka naprotiv žmirkale su dve uboge lampe na gas.

Ne zbog toga da bi mi svetlele, već zato da bi me grdile:

"Zašto tako žurno-ideš prema kući, ta kuća nije tvoj dom?

Zašto tako uporno prema drvenom ležaju, što se pored stola pruža,
na kojem dete počiva, umrlo od šarlaha?

Dom taj nije tvoj dom, ni dete umrlo – nije tvoje."

I opet svetiljka žmirkala i smeška se bezbrižno:

"Šta je za tebe Makbet, ta tebe su čak tri veštice dograbile,

na tom trgovишtu, u tom živom blatu,
tri veštice koje zaudaraju na stoleća i na rakiju, te smrdljive rite."

"Muško! Muško!" – uzvikuju i vuku za ruke mršave.

Pao sam i gлина me lepljivo usisala.

Nekakvu krunu predskazuju mi hripavi veštički glasovi.

Kakvu krunu, čemu mi još kruna...?

Veštice su se udaljile od mene. Nesigurne, spletene rukama, pevaju pesme zaumne.

Blato pljuska već tiše. Sve tiše. Sasvim tiho.

Kako je dobro ležati u glini.

Plamičci gasa

svetle jasno – dva srca govore srcu

dva evanđelja izbavljenja iz tog okrutnog blatišta.

Dobro je ležati u glini i gledati zvezde,

koje se se opet otkrile – vratio ih je ples utehe.

Kako je dobro živeti, pulsirati, udisati mirise zemlje,

kako je dobro čoveku u noći, kako je dobro, dobro.